

Stefans flykt

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Stefan och hans bror Milos bor i Ungern där kommunisterna styr med hjälp av ryska soldater. Det är diktatur i landet och folket har inget att säga till om. Milos går med rebellerna och strider för att få bort kommunisterna och ryssarna från Ungern. De ser ut att vinna striderna och firar. Men glädjen blir inte långvarig, för dagen efter kommer ryssarna tillbaka. Stefans och Milos faster säger till dem att det är för farligt för dem att stanna kvar i Ungern. Milos och Stefan startar sin flykt mot Ungern men redan på tåget på väg mot den ungerska gränsen stöter de på problem. Ryssarna är på tåget. Kommer Milos och Stefan att bli tillfångatagna?

LGR22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande, instruerande och argumenterande texter. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller och stödord. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter, för olika syften.

LGRA22 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Sakprosatexter för barn och unga. Beskrivande, förklarande och instruerande texter och hur deras innehåll kan organiseras. (SV åk 4–6)
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap och handling i texterna. (SV åk 4–6)
- Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser. (SV åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift samt med andra former för kommunikation.
- Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter.

BOKPRAT MED HJÄLP AV EN TÄRNING

Använd en tärning för att göra bokdiskussionen roligare. Skriv de sex frågorna och instruktionerna på tavlan och låt eleverna slå tärningen.

1. Beskriv miljön.
2. Vilka likheter och vilka skillnader finns det mellan dig och huvudpersonerna?
3. Beskriv bokens handling.
4. Finns det något i boken du tycker är konstigt?
5. Vilken person i boken skulle du vilja vara kompis med? Berätta varför.
6. Gjorde du en koppling till dig själv eller till någon annan text du har läst?

TRÄNA PÅ ATT SKRIVA DIALOGER

Låt eleverna träna på att skriva dialoger. Boken slutar med att Stefan säger till Milos:

– Du ska få träffa henne, säger Stefan. Snart.

Gå igenom med eleverna hur de skriver dialoger. Låt dem sedan fortsätta konversationen mellan Stefan och Milos. Vad svarar Milos Stefan och hur fortsätter deras samtal? Låt eleverna skriva i par och sedan jämföra med varandra eller läsa sina dialoger högt i gruppen.

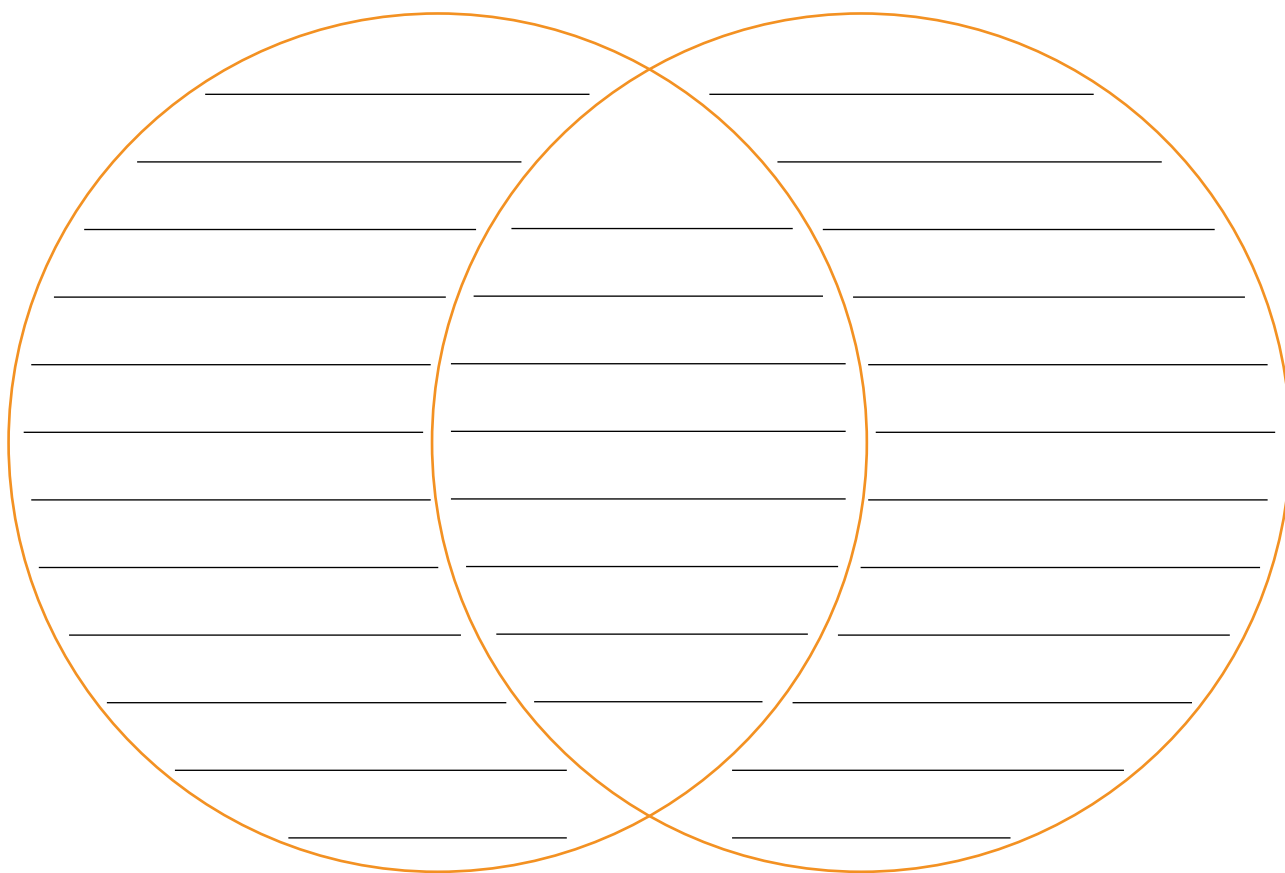

VAD VILL DU BLI NÄR DU BLIR STOR?

I boken måste Eva börja arbeta på en fabrik som sömmerska. Låt eleverna undersöka vilka arbeten som var vanliga i Sverige under mitten av 1900-talet och jämföra med vilka arbeten som är vanligast i Sverige i dag. De kan göra ett Venn-diagram där de jämför.

Vanliga yrken i Sverige
i mitten av 1900-talet

Vanliga yrken i Sverige i dag

Prata sedan om vad eleverna skulle vilja arbeta med som vuxna.

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Kapitel 1

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. I vilket land bor Stefan?
Stefan bor i Ungern.
2. Varför bor Stefan och hans bror hos deras faster Ester?
För att deras föräldrar är döda.
3. Vad samlar Stefan på?
Stefan samlar på frimärken.
4. Varför har Stefan ont i magen?
För att han är orolig för sin bror eftersom han inte kommit hem.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

5. Varför säger Stefan till sin bror att vara försiktig?
För att hans bror ska gå på ett förbjudet möte och Stefan är orolig att kommunisterna ska upptäcka att de ska bilda en förening, eftersom det är förbjudet.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

6. Stefan är orolig för sin bror och får ont i magen. Vad brukar hända dig när du blir orolig över något?
Eget svar.

Kapitel 2

Frågor på raden (Du hittar svaret på rad, direkt i texten.)

7. Varför skrattar Milos åt Stefan när han frågar om han får följa med Milos på demonstrationen?
För att han tycker att Stefan är för ung för att följa med.
8. Vad säger Stefan till sin faster som inte är sant?
Stefan säger att han vill följa med en kompis hem efter skolan, men i stället åker han till torget för att se vad hans bror gör.
9. Vad ropar demonstranterna?
Demonstranterna ropar att de ryska soldaterna ska åka hem.

10. Varför blir Milos arg när han ser Stefan på torget?
Milos blir arg för att Stefan är där fastän både Milos och faster Ester sa att Stefan är för liten.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

11. Hur många timmar tror du det har gått från det att Stefan slutade skolan till detta kapitel tar slut?
Eget svar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

12. Hur skulle du beskriva hur Stefan är som person för en kompis?
Eget svar.

Kapitel 3

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

13. Vem skjuter mot demonstranterna utanför radiohuset?
Svartklädda män i radiohuset skjuter mot demonstranterna.
14. Av vem får demonstranterna gevär?
Av ungerska soldater som kommer körande.
15. Vem står på demonstranternas sida?
Både soldaterna och poliserna står på demonstranternas sida.
16. Av vem har Stefans faster fått reda på vad som har hänt vid radiohuset?
Hon har fått reda på det av en granne.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

17. Varför vill demonstranterna att deras krav ska läsas upp i radion?
För att alla i hela landet ska kunna höra dem.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

18. Det står i boken att Milos tillhör rebellerna. Vad menas med det?
Eget svar.

Kapitel 4

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

19. Vem är folkets fiende enligt nyhetsuppläsaren på radion?
Enligt nyhetsuppläsaren på radion är demonstranterna folkets fiende.
20. Varför gömmer sig Stefan bakom en soptunna?
För att han hör en stridsvagn som närmar sig.
21. Hur dör ryssarna i stridsvagnen?
En dör när han blir skjuten och de andra blir innebrända i stridsvagnen.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

22. Varför säger inte Stefans faster till Milo att inte gå ut och hjälpa till att bygga barrikader?
För att hon vet att det inte hjälper. Milos har bestämt sig och då ändrar han sig inte.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

23. Vilken eller vilka av personerna i boken skulle du säga är:
Envis: *Eget svar.*
Modig: *Eget svar.*
Orolig: *Eget svar.*

Kapitel 5

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

24. Vad hjälper Stefan Milos att göra?
Stefan hjälper Milos att bygga barrikader.
25. Vad vill Stefans faster att Stefan ska lova.
Hon vill att han ska lova att inte gå i väg till demonstranterna.
26. Vad har ryssarna mer av som inte demonstranterna har?
Ryssarna har mer vapen än demonstranterna.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

27. När på dagen tror du att Stefan går hem och varför tror du det?
Eget svar, men förslag på svar kan vara att Stefan går hem när det är mörkt så det borde vara på kvällen som han går hem.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

28. Det står i boken att Stefans faster säger att Milos är mycket äldre än Stefan. Hur gammal tror du att Stefan är och hur gammal tror du att Milos är?
Eget svar, men det står i prologen att Stefan är 12 år, och i kapitel 1 står det att Milos är 19 år.

Kapitel 6

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

29. Hur vet Stefan att farbror Tibor är demonstranternas ledare?
För att demonstranterna lyssnar på farbror Tibor och gör det han säger att de ska göra.
30. Vem lär Stefan att göra brandbomber?
En flicka som heter Anna lär honom att göra brandbomber.
31. Vad är en brandbomb?
En brandbomb är en flaska med bensin i. Ett tygstycke är nedstoppat i flaskan.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

32. Anna förklarar hur brandbomben fungerar. Hon berättar att man tänder på tygstycket och sedan ... Vad tror du hon ska säga efter det?
Eget svar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

33. Hur tror du det kommer att gå för demonstranterna i kampen om att få bort ryssarna och kommunisterna?
Eget svar.

Kapitel 7

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

34. När förstår Stefan att han är en rebell?
När han tar upp brandbomben och gör sig redo för att kasta den.
35. Varför börjar Stefan att gråta?
För att han förstår att han dödat de ryska soldaterna i stridsvagnen.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

36. Varför skakar farbror Tibor på huvudet när han ser Stefan?
För att visa att något inte är bra.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

37. Vad tror du har hänt med Milos?
Eget svar.

Kapitel 8

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

38. Varför opereras Milos?
För att han har blivit skjuten i armen och förlorat mycket blod.
39. Varför är Stefan lättad?
Stefan är lättad för att Milos överlevde.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

40. Ungefär hur mycket äldre är Milos än Stefan?
Milos är nästa åtta år äldre än Stefan.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

41. Varför tror du att Stefan eller Milos inte kommer att gå till torget igen?
Eget svar.

Kapitel 9

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

42. Hur många dagar tar det innan Milos mår bättre och kan sitta upp?
Det tar tre dagar innan Milos mår bättre och kan sitta upp.
43. Vad menas med att det har blivit vapenvila?
Med vapenvilan menas att både de ryska soldaterna och rebellerna har lovat att sluta skjuta mot varandra.
44. Vad är det viktigaste för Stefan just nu?
Det viktigaste för Stefan är att Milos lever.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

45. Varför vågar Stefan och Milos först inte säga till mannen på spårvagnen att Milos blivit skjuten av ryssarna?
För att de är rädda att mannen vill att ryssarna ska vinna.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

46. Vad tror du att Stefan menar med att det inte finns några vinnare i krig, bara förlorare?
Eget svar.

Kapitel 10

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

47. Varför kommer kanske de ryska soldaterna att gripa Stefan och Milos?
För att Stefan och Milos har tillhört rebellerna.
48. Varför flyr inte Stefans faster undan ryssarna?
Stefans faster säger att hon inte kan fly för att hon är för gammal.
49. Vad är det som gör att Stefan ger sig i väg för att leta efter Anna?
Han vill förklara för Anna varför han inte kommit tillbaka till torget.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

50. Varför tror du att rebellen som Stefan pratar med säger att alla rebeller snart är döda?
Eget svar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

51. Var tror du att Stefan och Milos flyr?
Eget svar.

Kapitel 11

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

52. Varför tar Stefan och Milos omvägar på väg till tågstationen när de flyr?
De är rädda för att bli upptäckta av ryska soldater om de tar de stora vägarna.
53. Hur lurar konduktören ryssarna?
Han hänger upp en skylt där det står "trasig" på dörren till toaletten där Stefan och Milos gömmer sig.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

54. Var i kapitlet tycker du att du förstår att konduktören är på rebellernas sida?
Eget svar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

55. Om du var Stefan i boken, skulle du då göra något annorlunda och i så fall vad?
Eget svar.

Kapitel 12

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

56. Vad är orsaken till att Stefan stått upp nästan hela tågresan?
Orsaken är att de gömmer sig på tågets toalett och det finns inte plats för både Milos och Stefan att sitta ner.
57. Var är Stefan och Milos på väg?
De är på väg till Österrike.
58. Vad ljuger Milos om för farbror Josef i huset?
Han ljuger om att han inte har mer pengar fast han gömt dem i sina kalsonger.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

59. Varför säger Josef att de ska ge sig i väg nästa natt och inte på morgonen?
För att det är lättare att inte bli upptäckta av de ryska soldaterna då.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

60. Har du läst någon liknande bok tidigare?
Eget svar.

Kapitel 13

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

61. Vad måste de göra när de kommer fram till den österrikiska gränsen?
De måste ta sig över floden.
62. Varför har Milos svårt för att simma?
För att hans ena arm är skadad, så han kan bara simma med en arm.
63. Varför tror Stefan att Milos har drunknat?
Det var starka strömmar i vattnet som gjorde det svårt att simma, och eftersom Milos bara kan simma med en arm så tror Stefan att han inte orkat ta sig över floden.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

64. Vad menas med att det var kraftiga strömmar i vattnet?
Kraftiga strömmar innebär att vattnet rör sig snabbt åt ett håll.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

65. Hur upplevde du kapitlet? Spännande, roligt, intressant, bra, tråkigt?
Varför tyckte du så?
Eget svar.

Kapitel 14

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

66. Vem drar vagnen som Stefan åker i?
Vagnen som Stefan åker i dras av en häst.
67. Varför tog gubben Stefan?
För att Stefan inte svarade när gubben försökte väcka honom och då tänkte han att Stefan var utmattad och behövde mat.
68. Vart ska polisen ta Stefan?
Polisen ska ta Stefan till ett läger för de som flytt.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

69. Hur skulle du säga att gubben och hans syster är mot Stefan?
Eget svar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

70. Vad tycker du om att gubben och hans syster kontaktar polisen och säger att Stefan är hos dem?
Eget svar.

Kapitel 15

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

71. Vilken årstid är det i detta kapitel?
Det är vinter i detta kapitel.
72. Varför kommer det människor från andra länder till lägret?
De kommer för att fråga om de som bor i lägret vill komma till deras länder och jobba.
73. Till vilket land ska Stefan och Eva åka?
Stefan och Eva ska åka till Sverige.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.
Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

74. Varför är det bra att Stefan lärt känna Eva?
För att han har en vän att prata med och Eva är positiv och tror att Stefan kommer träffa Milos igen. Hon ser även till så att han får följa med till Sverige.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

75. På sidan 113 står det: "Kvinnan snörper på munnen, men Eva är bestämd."
Vad tror du menas med ordet snörper?
Eget svar.

Kapitel 16**Frågor på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

76. Vad är anledningen till att de får presenter när de åker med tåget genom Tyskland?
De får presenter för att folket i Tyskland hyllar dem som hjältar för att de försökte slåss mot de ryska soldaterna och kommunisterna.
77. Varför tror Stefan att han har ont i magen?
För att han är orolig för vad som ska hända honom i Sverige. Han är även orolig för vad som hänt med Milos.
78. Vad hände Milos när han kom över floden den natten då de flydde till Österrike?
Milos svimmade när han tagit sig över floden och vaknade flera dagar senare på ett sjukhus.

Fråga mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten.)

Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

79. Varför var det tur att tolken berättade för Stefan att han var den femte personen här med namnet Nagy?
För det fick Stefan att fråga om någon som var där hette Milos Nagy vilket gjorde att han hittade sin bror.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

80. Det står att männen får pudra sig med ett pulver som heter DDT. Det ska hjälpa dem mot sjukdomar. Vad tror du att DDT är en förkortning av?
Eget svar.

VAD TYCKTE DU OM BOKEN?

Använd följande meningar som stöd:

- Jag tyckte om att ...
- Det bästa med boken var att ...
- Den person jag tyckte bäst om var ...
- Det var bra att ...
- Jag tyckte inte om att ...
- Det var konstigt ...
- Det var hemskt ...
- Jag undrar varför ...
- Jag hoppas ...